

ESTE OARE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ UNICA AUTORITATE DE JURISDICȚIE CONSTITUȚIONALĂ ÎN ROMÂNIA?

Constituția nu definește Curtea Constituțională, stabilește doar structura sa, judecătorii care o compun, atribuțiile și efectele deciziilor sale. Art.1 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale prevede: "*Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în România*". Măsura în care este transpus în practică acest enunț legal ridică mai multe probleme, poate insuficient de cuprinzător reglementate chiar pe cale legislativă. În cele ce urmează, vom face reflexii sumare asupra unora din aceste probleme, în ideea de a stimula interesul în căutarea celor mai bune soluții de reglementare.

Atributul de unică autoritate de jurisdicție constituțională, precum și scopul Curții Constituționale, de garantare a supremației Constituției, presupun competența exclusivă a Curții în soluționarea tuturor sesizărilor în care urmează a se pronunța cu privire la constituționalitatea actelor autorităților publice. Din sfera atribuțiilor prevăzute în art.144 din Constituție, sunt excluse, *ab initio*, hotărârile cu caracter normativ ale Guvernului și cele ale organelor din subordinea sa; actele cu caracter similar ale celorlalte autorități publice centrale; eventualele conflicte de competență între autoritățile publice centrale ori între autorități publice centrale și autorități publice locale și altele. În cazurile în care nu sunt îndeplinite nici condițiile cerute de art.48 alin.(1) din Constituție pentru acțiunea în contencios administrativ, actele autorităților publice amintite nu pot fi supuse pe nici o cale controlului de constituționalitate. Nici controlul general exercitat de Parlament asupra activității autorităților publice centrale nu dispune de mijloace suficient de eficiente și operative pentru îndreptarea eventualelor acte neconstituționale și, mai ales, pentru prevenirea efectelor lor dăunătoare.

Nu ne propunem examinarea, în prezenta lucrare, a tuturor aspectelor legate de sfera competențelor Curții Constituționale, ci ne vom rezuma la examinarea unei condiții legale pentru sesizarea Curții cu excepția de neconstituționalitate ridicată în fața unei instanțe judecătorești, aceea ca legea, ordonanța sau o dispoziție din lege sau din ordonanță să fie în vigoare.

Art.144 lit.c) din Constituție prevede, printre atribuțiile Curții Constituționale, că aceasta "*hotărăște asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești privind neconstituționalitatea legilor și a ordonanțelor*". Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale precizează (sau completează) norma constituțională, prin alin.(1) al art.23, potrivit căruia "*Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, de care depinde soluționarea cauzei*".

În legătură cu condiția pe care dorim a o pune în discuție, aceea ca dispoziția legală criticată ca fiind neconstituțională să fie în vigoare, se pune întrebarea la ce moment sau la ce situație trebuie raportată îndeplinirea acestei condiții determinante în stabilirea competenței Curții Constituționale: la momentul ridicării excepției de

neconstituționalitate?; la momentul soluționării excepției de către Curtea Constituțională?; sau la cauza concretă supusă judecării instanței judecătorești?

Într-o interpretare strictă, acceptată în jurisprudența Curții Constituționale, condiția ca dispoziția legală supusă controlului de constituționalitate să fie în vigoare trebuie raportată la momentul în care Curtea își adoptă decizia.

Potrivit dispozițiilor art.23 alin.(6) din Legea nr.47/1992, excepția de neconstituționalitate, vizând dispozițiile legale scoase din vigoare - prin abrogare expresă, tacită sau implicită - anterior ridicării excepției sau ulterior, dar până la pronunțarea soluției Curții Constituționale, este sau devine inadmisibilă, urmând a fi respinsă ca atare. Această situație naște noi întrebări, implicând nevoia căutării de răspunsuri corespunzătoare. Ținând seama de principiul potrivit căruia raporturile juridice născute sub imperiul unor reglementări legale vor fi guvernate pe tot parcursul existenței lor de acele reglementări, indiferent de faptul dacă acestea au fost, între timp, abrogate sau modificate, instanțele judecătorești sunt obligate să le aibă în vedere la soluționarea litigiilor legate de încheierea, executarea și de efectele acelor raporturi juridice. Curtea Constituțională nefiind competentă să se pronunțe asupra constituționalității dispozițiilor legale scoase din vigoare, instanțele judecătorești trebuie să decidă dacă și în ce măsură mai aplică acele dispoziții legale. O asemenea decizie poate fi sau nu bazată pe eventuala neconstituționalitate a dispozițiilor legale respective? În cazul unui răspuns afirmativ, oare, instanța judecătorească nu exercită și o atribuție de jurisdicție constituțională?

Întrebări similare, dar cu efecte și mai semnificative, se ridică și în legătură cu aplicarea prevederilor art.150 alin.(1) din Constituție, potrivit cărora *"Legile și toate celelalte acte normative rămân în vigoare, în măsura în care ele nu contravin prezentei Constituții"*. Excepția de neconstituționalitate vizând dispozițiile legale abrogate implicit prin efectul normei constituționale citate este inadmisibilă, potrivit dispozițiilor art.23 alin.(6) din Legea nr.47/1992, instanța judecătorească având obligația să o respingă *"printr-o încheiere motivată, fără a mai sesiza Curtea Constituțională"*.

Constatarea abrogării unor dispoziții legale pe temeiul prevederilor art.150 alin.(1) din Constituție presupune constatarea prealabilă a faptului că dispozițiile legale respective contravin actualei Constituții. Or, o asemenea constatare implică, în mod evident, exercitarea atribuției de jurisdicție constituțională de către instanța judecătorească. Se mai poate susține, oare, în acest context, că unica autoritate de jurisdicție constituțională este Curtea Constituțională?

Ne abținem de la exprimarea oricărei opinii personale în legătură cu problemele puse sub semnul întrebării, întrucât orice opinie ar putea prezenta un punct de vedere în prealabil formulat pentru cazuri concrete ce vor fi supuse în viitor soluțiilor Curții Constituționale. Am considerat, însă, utilă semnalarea problemelor pentru stimularea preocupărilor în vederea găsirii celor mai adecvate soluții, în primul rând, legislative.

Întrebări similare, sau cu efecte și mai semnificative, se ridică și în legătură cu aplicarea prevederilor art.150 alin.(1) din Constituție, potrivit cărora *"Legile și toate celelalte actenormative rămân în vigoare, în măsura în care ele nu contravin prezentei Constituții"*. Excepția deneconstituționalitate vizând dispozițiile legale abrogate implicit prin efectul normei constituționale citate este inadmisibilă, potrivit dispozițiilor art.23

alin.(6) din Legea nr.47/1992, instanța judecătorească având obligația să o respingă
"printr-o încheiere motivată, fără a mai sesiza Curtea Constituțională".

Gábor KOZSOKÁR,
Judecător la Curtea Constituțională